

การพัฒนาแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

ศนิษฐา อมรพรหมภักดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มิถุนายน 2551

การพัฒนาแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

ศนิษฐา อมรพรหมภักดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มิถุนายน 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

GUIDELINE DEVELOPMENT OF PERSONAL MASTERY PROMOTION FOR LEARNING
ORGANIZATION IN BASIC EDUCATION INSTITUTIONS
UNDER THE OFFICES OF PHRANAKHON SI AYUTTHAYA

EDUCATIONAL SERVICE AREA 1 AND 2

SANISTHA AMONPROMPUKDEE

Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

June 2008

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การพัฒนาแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการ
เรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

โดย นางสาวศนิษฐา อมรพรหมภักดี

สาขา การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.กীরติ ศรีวิเชียร

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ว่าที่ร้อยตรี ดร.จิรวัดน์ นาคพนม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ อุลิต)

.....กรรมการ
(ดร.กীরติ ศรีวิเชียร)

ว่าที่ร้อยตรี.....กรรมการ
(ดร.จิรวัดน์ นาคพนม)

.....กรรมการ
(ดร.ภูษงค์ วัฒายุ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

.....อธิการบดี
(รองศาสตราจารย์สุวิทย์ เทียรทอง)

มิถุนายน พ.ศ. 2551

ศนิษฐา อมรพรหมภักดี. (2551). การพัฒนาแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่ง การเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.กীরติ ศรีวิเชียร, ว่าที่ร้อยตรี ดร.จิรวัดน์ นาคพนม.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กร แห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 2) ผู้บริหาร การศึกษา จำนวน 18 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 212 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าเฉลี่ยด้วย ค่า t

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ประกอบด้วย 1) การสร้างวิสัยทัศน์ส่วนตัว เช่น การกระตุ้น ให้ครูมีวิสัยทัศน์ของตนเอง โดยตอบคำถามตนเองถึงความต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต และมีความ แน่วแน่ในวิสัยทัศน์นั้น ฯลฯ 2) การจัดการความตึงเครียดอย่างสร้างสรรค์ เช่น ส่งเสริมให้ ครูพัฒนาศักยภาพ สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้คิดสร้างสรรค์วิธีต่าง ๆ เพื่อลดช่องว่างระหว่าง วิสัยทัศน์ส่วนตัวกับความเป็นจริงในปัจจุบันของตนเอง เพื่อที่จะดำเนินการให้วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ สำเร็จ เมื่อไม่สามารถทำให้วิสัยทัศน์นั้นเป็นจริงได้แนะนำให้ครูปรับวิสัยทัศน์ลงมาให้สามารถ ปฏิบัติได้ ฯลฯ 3) การยึดมั่นต่อความจริง เช่น แนะนำให้ครูวิเคราะห์ตัวเองและยอมรับความเป็น จริงเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข ใช้ข้อมูลที่เป็นจริงในการตัดสินใจ ฯลฯ 4) การฝึกจิตใต้สำนึกใน การทำงาน เช่น พัฒนาทักษะตามความต้องการอย่างจริงจังจนกลายเป็นจิตใต้สำนึก กระตุ้นให้มีการ ใช้ จิตใต้สำนึกโดยสร้างประสบการณ์ในการทำงานที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ฯลฯ

Sanistha Amonprompukdee. (2008). **Guideline Development of Personal Mastery Promotion for Learning Organization in Basic Education Institutions under the Offices of Phranakhon Si Ayutthaya Educational Service Area 1 and 2.** Master Thesis, M.Ed. (Educational Administration). Phranakhon Si Ayutthaya : Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Advisory Committee : Dr.Kirati Sriwichian, Provisional second lieutenant Dr.Jirawat Nakpanom.

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop guidelines of Personal mastery promotion for learning organization in basic education institutions under the offices of Phranakhon Si Ayutthaya Educational Service Area 1 and 2. The samples were divided into 3 groups: 1) five scholars, 2) eighteen educational executives, and 3) two hundred and twelve administrators. The instrument used in this research was a questionnaire. Statistical analysis was employed using median, inter-quartile range, percentage, mean, standard deviation and t-test.

The findings indicated that the guidelines developed were appropriate and feasible to promote personnel mastery comprised : 1) constructing personal vision; for instance, stimulating teachers' personal vision by having self-answering for their future requirements and having certainty for their vision; 2) managing tension creatively; for instance, promoting development of teachers' potential, constructing motivation, and stimulating creative thinking to reduce spaces between personal vision and the current reality in order to archive the expected vision. When it was unable to achieve the vision expected, it was suggested that the teachers adjust their vision to the level which can be implemented; 3) having faith to the truth; for instance, suggesting teachers to analyse themselves, accepting the truth for better improvement, and using the truth for decision; 4) practice using of subconsciousness in working; for instance, seriously developing the required skills until it became subconscious, stimulating using subconsciousness in constructing work experiences that were complicated.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.กิริติ ศรีวิเชียร ประธานกรรมการควบคุม และว่าที่ร้อยตรี ดร.จิรวัดน์ นาคพนม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตลอดระยะเวลาของการจัดทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์อย่างดียิ่ง ในการให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และในการตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยนี้

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ รุ่น 6 ที่ให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา และความห่วงใยจากสมาชิกในครอบครัว เพื่อนร่วมงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา ตลอดจนอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ศนิษฐา อมรพรหมภักดี

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	หน้า
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพประกอบ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดที่เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้.....	10
คุณลักษณะที่ดีของแนวทางการปฏิบัติ	10
การวัดคุณสมบัติของแนวทางการปฏิบัติ	10
ความเป็นมาของแนวคิดการเป็นบุคคลรอบรู้.....	12
ลักษณะของการเป็นบุคคลรอบรู้	12
แนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้.....	16
กลยุทธ์สำหรับการส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้.....	24
การเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้	25
การจัดโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเป็นบุคคลรอบรู้.....	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) แนวคิดที่เกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้.....	27
ความเป็นมาของแนวคิดที่เกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้.....	27
ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้.....	28
ความสำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้.....	31
แนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน	
เขตพื้นที่พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
งานวิจัยในประเทศ.....	34
งานวิจัยต่างประเทศ.....	38
สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้	
ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย....	40
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
ขั้นตอนที่ 1 ชั้นศึกษาความถูกต้องตามหลักวิชาการของแนวทางส่งเสริม	
การเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ...	42
ขั้นตอนที่ 2 ชั้นศึกษาความเหมาะสมของแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคล	
รอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน	
เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2	43
ขั้นตอนที่ 3 ชั้นศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคล	
รอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน	
เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความถูกต้องตามหลักวิชาการของแนวทางส่งเสริม	
การเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา	
เขต 1 และเขต 2	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

4 (ต่อ)	ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความเหมาะสมของแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2	55
	ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางส่งเสริม การเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2	65
	ตอนที่ 4 สรุปแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2	74
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
	สรุปผลการวิจัย	79
	อภิปรายผล	81
	ข้อเสนอแนะ	84
	บรรณานุกรม	86
	ภาคผนวก	92
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชาการ ของแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2	93
	ภาคผนวก ข รายนามผู้บริหารการศึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทาง ส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2	95

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

ภาคผนวก (ต่อ)

ภาคผนวก ค หนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย และหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย	97
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	101
ประวัติย่อผู้วิจัย	121

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำแนกตาม สถานภาพส่วนตัว.....	49
2	ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคล รอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	50
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารการศึกษา จำแนกตาม สถานภาพส่วนตัว.....	55
4	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสมของแนวทาง ส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการสร้างวิสัยทัศน์ส่วนตัว ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร การศึกษา	57
5	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสมของแนวทาง ส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการจัดการความตึงเครียดอย่างสร้างสรรค์ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารการศึกษา.....	59
6	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสมของแนวทาง ส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการยึดมั่นต่อความจริงตามความคิดเห็นของผู้บริหาร การศึกษา	61
7	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสมของแนวทาง ส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการฝักจิตใต้สำนึกในการทำงาน ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารการศึกษา.....	63
8	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม สถานะภาพส่วนตัว.....	
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเป็นไปได้ในภาพรวม ของแนวทางส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเป็นไปได้ของแนวทาง ส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการสร้างวิสัยทัศน์ส่วนตัว ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	67
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเป็นไปได้ของแนวทาง ส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการจัดการความตึงเครียดอย่างสร้างสรรค์ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษา	69
12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเป็นไปได้ของแนวทาง ส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการยึดมั่นต่อความจริงตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	71
13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเป็นไปได้ของแนวทาง ส่งเสริมการเป็นบุคคลรอบรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการฝึกจิตใต้สำนึกในการทำงานตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	73

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ

	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2 การแสดงรูปแบบหรือกระบวนการในการเป็นบุคคลที่รอบรู้	14
3 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์	47

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา